

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt Primvm. Ex Concilio a Maticensi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

fraudari non debeant in vinea Domini operantes. Hoc autem inconcussè volumus observari, firmiter disponentes, quod d feriamus pœnâ debitâ transgressores.

NOTÆ.

2. a **H**onorius III. Ita etiam legitur in quinta collectione, sub hoc titul. cap. unic. & tam inscriptionem, quam hujus textus historiam retuli in cap. super, ne cleric. vel monach. b Generali.) Lateranensi videlicet, relato suprâ in cap. quoniam.
2. c Annos quinque.) Hoc tempus non refertur ad docentes, sed ad studentes, qui per quadricennium, aut quinquennium solent studiis interesse

pro diverfitate scientiarum de quo temporis spatio agit Mancinus *Genial. cent. 2. cap. 151.* quem transcripsit Barbofa *tom. 6. in select. ad hunc textum.*

d Feriamus.) Id est excommunicatione ligemus, ut etiam accipitur ferire in cap. 6. de rebus Ecclesie, ibi: *Anathemate feriat: & in can. 5. Synodi Vernensis, can. 7. Concilii Mogunt. & aliis vulgaris.*

Commentarium hujus textus dedimus in cap. licet, de præbend.

TITULUS VI.

De Judæis & Saracenis, & eorum servis.

CAPVT PRIMVM.

Ex Concilio ^a Maticensi.

T licet quid de Christianis, quod aut captivitatis incurfu, aut quibuscunque b fraudibus Iudæorum servitio implicantur, debeant observari, non solû canonibus, sed & c legû beneficio jam pridem fuerit constitutum; tamen quia nunc ita quorundam querela exorta est, quosdam Iudæos per civitates, aut municipia consistentes in tantam insolentiam, & proterviam prorupisse, ut nec reclamantibus Christianis liceat vel pretio de eorum posse servitute absolvere: idcirco præsentî Concilio Deo auctore sancimus, ut nullus Christianus Iudæo deinceps debeat servire; sed datis pro quolibet bono mancipio 12. d solidis, ipsum mancipium quicumque Christianus, seu ad e ingenuitatem, seu ad f servitium licentiam habeat redimendi; quia nefas est, ut quos Christus Dominus sanguinis sui effusione redemit, persecutorum vinculis maneat irretiti. Quod si acquiescere his, quæ statuimus, quicumque Iudæus noluerit, quamdiu ad pecuniam constitutam venire distulerit, liceat mancipium ipsum suum cum Christianis ubicunque voluerit habitare.

NOTÆ.

1. a **M**aticensi.) Ita legitur in prima collectione, sub hoc titul. cap. 1. sed malè, tam in ea, quam in hac sexta: legendum enim est, *Maticonensi*, in quo Concilio *can. 16.* reperitur textus hic, pro ut in præsentî transcribo. Concilium hoc Maticonense r. celebratum fuit sub Pelagio II. temporibus Gunteranni Regis Gallie anno 581. hortatu ipsius Regis, ad morum reformationem, ac præcipuè Iudæorum petulantiam coercendam, ut referant Baronius in eodem anno, Coriolanus in *summa Conciliorum*, Binius & Sirmundus in *notis ad ipsum*, tom. 3. Regie editionis, fol. 65. In eo editos fuisse viginti canones, scripsit Ado Viennensis Episcopus in *chron.* his verbis: *Post Philippum Evancius vir sanctus Episcopus Viennæ levatus est. Hic cum sancto Prisco, & Artemio Senonico, & Remigio*

Bituricensi, & cum aliis sanctis Episcopis viginti capitula ecclesiastica perfecte roboravit. Dicitur est à Maticona civitate Gallie, de qua frater Sarmat. tom. 3.

b Fraudibus.) Venditionibus videlicet iniustis.

c Sed & legum.) L. 1. *Cod. ne mancipium christianum*, l. 57. *C. de Episcopis & cleric. & aliarum*, quas sequenti commentario dabimus.

d XII. solidis.) Jure civili æstimatio communis servi erat viginti solidorum, l. 3. *C. communia de legat. l. inter 26. §. final. ff. mandati. l. 4. ff. de servis fugit. l. Papinianus 8. §. final. cum duabus legibus sequentibus, ff. de inoffic. testam. l. 2. Cod. de fidei. commiss. libert. l. si mulier. 31. ff. de minor. l. cum ex falsis 47. ff. de manumiss. testament. l. 1. §. 5. Cod. de communi servo: vel quindecim, l. ult. ff. de condit. institut. l. 35. Cod. de donationib. nisi aliqua arte, aut scientiâ essent præditi; juxta*

juxta distinctionem adductam in dict. l. 1. §. 5. vel si eunuchi essent, dict. l. final. Cod. commun. de legat. l. unica, §. fin. verò, Cod. de Latina libert. l. si servus 27. §. etsi 28. ff. ad leg. Aquil. quia pretiosiores erant, l. 3. §. idem, ff. ad leg. Corn. de sicar. Paulus lib. 5. sentent. tit. 23. l. final. ff. de oper. serv. l. sed 9. §. final. de injuriis, l. 3. §. 4. ad leg. Jul. de vi: ex rationibus, quas congerunt, & il-

lustrant Suarez ad leg. Aquil. lib. 2. cap. 3. sect. 6. Basilius Legion. quest. 5. scholast. cap. 8. Salmut. ad Pancirol. lib. 2. tit. 2. pag. 93. De pretio foliodorum egi in cap. ex tua 20. de simonia. e Ingentiorem.) Id est libertatem, ut in cap. 1. de servis non ordin. f Servitium.) Permissum, ut expovit Bronchorst. miscel. cent. 1. assert. 4.

CAPVT II.

Gregorius Venantio Episcopo. ^a Lunensi.

Multorum ad nos relatione pervenit, à Judæis in Lunensi civitate degentibus, quantum à fraternitatis tuæ patientia operosior. Oportebat quippe te respectu loci tui, atque Christianæ religionis intuitu, nullam relinquere occasionem, ut superstitioni Judæica simplices animæ, non tam suasionibus, quam potestatis jure quodammodo deservirent. Quamobrem hortamur fraternitatem tuam, ut secundum piissimarum ^b legum tramitem, nulli Iudæo liceat Christianum mancipium in sua retinere domo. Sed si qui penes eos inveniuntur, libertas eis tuitionis auxilio ex legum sanctione servetur. Hi verò, qui in possessionibus eorum sunt, licet ipsi ex legum districtione sint ^c liberi, tamen quia colendis eorum terris diutius adhæserunt, utpotè conditionem loci debentes, ad colenda quæ consueverant, rura permancant, pensionesque prædictis viris præbeant: & cuncta quæ de ^d colonis, vel originariis præcipiunt, peragant, extra quod nihil eis oneris amplius indicatur. Quod si quisquam de his, vel ad alium migrare locum, vel in obsequio suo retinere voluerit, ipse sibi reputet, qui jus colonarium temeritate suâ, jus verò domini sub juris severitate damnavit. In his ergo omnibus ita te volumus solerter impendi, ut nec direpti gregis pastor reus existas, nec apud nos minor æmulatio fraternitatem tuam reprehensibilem reddat.

NOTÆ.

^{1.} ^a Lunensi.) Lucensi, legitur in hac sextâ collectione, sed malè; legendum enim est, Lunensi, ut habetur in cap. presenti, § 4. dist. & in ipsa prima collectione, sub hoc tit. cap. 3. & in ipsis epistolis Gregorii, ubi lib. 3. epist. 21. indict. 12. reperitur textus hic: ex quo regeſtro ita textum hunc restituo. Luna Etruria civitas in confinio Liguria, ad Macra fluminis ostia, per vetusta Tuscorum Colonia, inter 12. civitates numerata: meminerunt Luna Livius lib. 39. Silius Italicus lib. 8. relati à Ughello tom. 1. Italia sacra, fol. 893. Cathedra Episcopali decorata fuit jam à primis Ecclesiæ temporibus. Ejus Præsuli Sancto Venantio, quem nonnulli Laudensem Præsulem faciunt, rescribit in presenti Gregorius.

^b Legum.) L. 1. Cod. ne Christianum mancipium, l. 57. Cod. de Episc. & cleric.

^{2.} ^c Liberi.) Scilicet adscriptitii, de quibus egi in cap. 1. de servis non ordin. cap. 3. de immunit. Eccles. Unde Judæus potest habere adscriptitium Christianum in consequentiam ruris, quod possidet, ut docuerunt Azor part. 1. instit. moral. lib. 8. cap. 22. Thom. Sanchez lib. 2. summa, cap. 31. num. 21. ex hoc textu, quem cum non animadvertent Platea in l. quemadmodum, numer. 9. vers. Si quid, Cod. de agricol. Surdus de aliment. tit. 8. privit. 89. num. 2. docuerunt, non posse Judæum emere fundum cui sunt adscripti servi Christiani.

D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. V,

^d Colonis vel originariis.) De quibus plura D. Nicolaus de Castro in l. unic. Cod. de capitat. civium, ubi num. 19. textum hunc exponit.

COMMENTARIUM.

Ex his duabus cõstitutionibus sequens cõmuniter deducitur assertio: Iudæus Christianum mancipium retinere non debet, sed cogitur justo pretio Christianis vendere; & si renuat, servus eripitur in libertatem. Probant eam textus in cap. mancipia, cap. presenti, § 4. dist. cap. etsi, cap. multos, cap. Iudæos 17. quest. 4. cap. cum sit nimis, cap. multorum, cap. ad hæc, cap. final. hoc titulo, cap. 2. junctâ integrâ, de constit. cap. dilectus 29. de re scriptis, cap. consuluit, el. 3. de appellat. Zacharias in cap. 2. hoc tit. in 1. collect. Honorius III. in cap. unic. hoc tit. in 5. compil. Gregorius noster lib. 7. epist. 11. ad Brunichildem Reginam, ibi: Mirari sumus, quod in regno vestro Iudæos Christiana mancipia possidere permittitis; quid enim sunt omnes Christiani, nisi membra Christi, &c. Concil. Meldense. can. 73. Christiana mancipia que à Iudæis adducuntur, aut possidentur, aut mandatoribus contradantur, aut certè Christianis emptoribus intra diem quadragesimum veniunt, & transacto hoc dierum numero, nec apud eos quolibet modo remaneant. Si autem quedam ex istis mancipiis talem agritudinem fortassis incurerent, ut infra statutos dies vendi non valeant, adhibenda sollicitudo est, ut dum saluti fuerint pristina restituta, similiter modis omnibus distrabantur, &c. nec Christiana mancipia in domo Iudæi habitare sinantur.

M 3

nantur.